Suvestinė redakcija nuo 2019-12-10

Įsakymas paskelbtas: TAR 2019-09-26, i. k. 2019-15181

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTRAS

ĮSAKYMAS DĖL TAUTINIŲ MAŽUMŲ ISTORIJOS LIETUVOJE REPREZENTAVIMO KONCEPCIJOS TVIRTINIMO

2019 m. rugsėjo 26 d. Nr. ĮV-610
Vilnius

Įgyvendindamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo", II prioriteto „Švietimo, kultūros ir mokslo paslaugų kokybės bei efektyvumo didinimas" 2.1 krypties „Darnios ir kūrybingos asmenybės ugdymas kultūros, meno ir švietimo priemonėmis, kuriant darnią pilietinę visuomenę ir veiksmingą darbo rinką " 2.1.4 darbo „Kultūros ir meno paslaugų įvairovei skirtos aplinkos ir būtinų sąlygų užtikrinimas, siekiant įdiegti sociokultūrines naujoves, įsitraukti į tautinės tapatybės formavimą bei tarpkultūrinio dialogo plėtojimą" 5 veiksmą „Tautinių bendruomenių istorijos Lietuvoje reprezentavimo koncepcijos parengimas ir įgyvendinimas":

1. T v i r t i n u Tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimo koncepciją (pridedama).

2. P a v e d u Tautinių mažumų departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės parengti Tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimo 2020–2022 m. veiksmų plano projektą, ir iki 2019 m. gruodžio 13 d. jį pateikti Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, prieš tai projektą suderinus su suinteresuotomis institucijomis.

Punkto pakeitimai:
Nr. IV-810, 2019-12-09, paskelbta TAR 2019-12-09, i. k. 2019-19814

3. Į p a r e i g o j u Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorių užtikrinti šio įsakymo 2 punkto įgyvendinimą.

Kultūros ministras Mindaugas Kvietkauskas

SUDERINTA

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos
2019 m. rugsėjo 9 d. raštu Nr. SR-3612

SUDERINTA

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos
2019 m. rugsėjo 2 d. raštu Nr. (13.1.1)3-3958

SUDERINTA

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos
2019 m. rugsėjo 13 d. raštu Nr. 1D-4564

SUDERINTA

Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2019 m. rugsėjo 2 d. raštu Nr. S-248

SUDERINTA

Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
2019 m. rugsėjo 3 d. raštu Nr. 2S-452(5.2)

SUDERINTA

Lietuvos savivaldybių asociacijos
2019 m. rugpjūčio 29 d. raštu Nr. (13)-SD-502

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos kultūros
ministro 2019 m. rugsėjo 26 d.
įsakymu Nr. ĮV-610

TAUTINIŲ MAŽUMŲ ISTORIJOS LIETUVOJE REPREZENTAVIMO KONCEPCIJA

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimo koncepcijos (toliau – Koncepcija) paskirtis – pagrįsti tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimo būtinybę ir sudaryti sąlygas veiksmingam jos pristatymui visuomenei, koordinuojant suinteresuotų institucijų ir organizacijų veiklą.

2. Koncepcija apibrėžia esamos situacijos analizę, nustato tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimo principus, tikslą, uždavinius ir laukiamus rezultatus.

3. Koncepcija parengta įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano II prioriteto „Švietimo, kultūros ir mokslo paslaugų kokybės bei efektyvumo didinimas“ 2.1.4 darbo 5 veiksmą „Tautinių bendruomenių istorijos Lietuvoje reprezentavimo koncepcijos parengimas ir įgyvendinimas“.

4. Koncepcija grindžiama istoriškai susiklosčiusiomis darnaus įvairiataučio sugyvenimo ir pilietiniu pagrindu kuriamos valstybės vertybėmis bei tautinių mažumų istorijos, kaip neatsiejamos mūsų valstybės istorinio pasakojimo dalies, sampratomis, kurios atitinka Konstituciją ir kitus teisės aktus.

5. Koncepcija remiasi šiomis teisinėmis nuostatomis:

5.1. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 37 straipsniu: „Žmogus turi teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti. <...> Laisvė reikšti įsitikinimus ir skleisti informaciją nesuderinama su nusikalstamais veiksmais – tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymu, šmeižtu ir dezinformacija.“;

5.2. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 45 straipsniu: „Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.“;

5.3. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsniu: „Piliečiai, priklausantys tautinėms bendrijoms, turi teisę puoselėti savo kalbą, kultūrą ir papročius.“;

5.4. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsniu: „Piliečių tautinės bendrijos savo tautinės kultūros reikalus, švietimą, labdarą, savitarpio pagalbą tvarko savarankiškai. Tautinėms bendrijoms valstybė teikia paramą.“;

5.5. Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalimi, nustatančia tiesioginės ir netiesioginės diskriminacijos dėl asmens amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, rasės ar etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų draudimą;

5.6. Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymu, kurio priedėlyje „Lietuvos nacionalinio saugumo pagrindai“ 4 skyriuje numatyta, kad valstybė rūpinasi Lietuvoje gyvenančių tautinių bendrijų kultūra, saugo Lietuvoje gyvenančių tautinių bendrijų kultūros paveldą, o švietimo ir auklėjimo sistema turi ugdyti pilietiškumą, bendruomeniškumą, tautinį sąmoningumą, etines ir moralines vertybes, pakantą ir pagarbą kitoms tautoms. Tautinių mažumų bendrijoms priklausančių piliečių teises puoselėti savo kalbą, kultūrą ir papročius gina įstatymai. Tautinės bendrijos yra integrali Lietuvos pilietinės visuomenės dalis;

5.7. 1948 m. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimta Visuotine žmogaus teisių deklaracija. Joje įtvirtintos paprotinės teisės normos, kurios detalizuojamos 1966 m. Tarptautiniame

pilietinių ir politinių teisių pakte, Tarptautiniame ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakte ir daugelyje universalių bei regioninių tarptautinių sutarčių, nacionalinės teisės aktų;

5.8. 1950 m. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija. Joje įtvirtinta galimybė naudotis konvencijoje pripažintomis teisėmis ir laisvėmis be jokios diskriminacijos dėl lyties, asmens rasės, odos spalvos, kalbos, religijos, politinių ir kitokių įsitikinimų, nacionalinės ar socialinės kilmės, priklausymo tautinei mažumai;

5.9. 1965 m. Tarptautine konvencija dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo. Ją ratifikavusios valstybės įsipareigoja uždrausti ir panaikinti visų formų rasinę diskriminaciją ir garantuoti kiekvieno žmogaus lygiateisiškumą prieš įstatymą nepriklausomai nuo rasės, odos spalvos, tautybės ar etninės kilmės;

5.10. 1995 m. Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencija. Joje įtvirtintos pagrindinės asmenų, priklausančių tautinėms mažumos, teisės: teisė puoselėti kultūrą, kalbą, išpažinti savo tikėjimą; teisė naudotis visuomenės informavimo priemonėmis, kreiptis į žiniasklaidą.

5.11. 2005 m. UNESCO Konvencija dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo.

II SKYRIUS
ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

6. Lietuvos istorinėje ir kultūrinėje atmintyje bei ilgaamžėje valstybingumo tradicijoje tautinės mažumos (jų istorija, gyvenimo būdas, veikla) yra neatsiejama lietuviškos tapatybės dalis.

7. Iki moderniųjų laikų valstybės politine prasme nebuvo tautinės valstybės. Jų ribų sutapimas su vieno ar kito etnoso gyvenama teritorija nebuvo sąmoningos politikos siekis.

8. Tautinių mažumų ir jas reprezentuojančių iškilių asmenybių istorija yra viena iš esminių kelių šimtmečių Lietuvos istorijos pristatymo sudedamųjų dalių.

9. Atsižvelgus į istorines aplinkybes, Lietuvos tautinių mažumų tapatybės formavimąsi galima būtų skirstyti į šias grupes:[1]

9.1. tęsiančias bendruomeninio kultūrinio gyvenimo tradiciją nuo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (toliau – LDK) laikų;

9.2. susiformavusias XIX a.;

9.3. gyvavusias tarpukariu ir sovietmečiu;

9.4. kitas, susikūrusias jau po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo.

10. Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo duomenimis, 2011 m. Lietuvoje gyveno 3 mln. 43 tūkst. gyventojų, iš viso 154 tautybių atstovai. Palyginus su 2001 m. visuotiniu gyventojų surašymu, tautinė įvairovė šalyje padidėjo nuo 115 deklaruotų tautybių iki 154. 2011 m. lietuviai sudarė 84,2 proc. (2 mln. 561 tūkst.) visų šalies gyventojų, lenkai – 6,6 proc. (200,3 tūkst.), rusai – 5,8 proc. (176,9 tūkst.), baltarusiai – 1,2 proc. (36,2 tūkst.), ukrainiečiai – 0,5 proc. (16,4 tūkst.), žydai – 0,1 proc. (3 tūkst.), kitų tautybių gyventojai – 0,5 proc. (16,4 tūkst.). Beveik 33 tūkst. gyventojų tautybės nenurodė.

11. Tautinės mažumos ėmė burtis į nevyriausybines organizacijas (toliau – NVO) Lietuvai siekiant ar iškart atgavus nepriklausomybę, todėl jų veikla yra neatsiejama nuo šiandieninės valstybės formavimosi procesų. Tautinių mažumų NVO – tai laisva valia iniciatyvių piliečių įkurtos organizacijos, kurios siekia išsaugoti ir puoselėti savo kalbą, kultūrą, tradicijas. 2019 metų Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Tautinių mažumų departamentas) duomenimis Lietuvoje veikia daugiau nei 250 tautinių mažumų NVO.

12. Lietuvoje yra sudarytos sąlygos puoselėti tautinių mažumų tapatumą. Dažniausiai tautinių mažumų NVO dėl finansavimo savo kultūrinei veiklai puoselėti kreipiasi į Tautinių mažumų departamentą, kuris, įgyvendindamas Tautinių mažumų integracijos į Lietuvos visuomenę, išsaugant jų tapatybę, programą bei siekdamas didinti tautinių mažumų kultūros puoselėjimą ir

[1] Suskirstymas atliktas pagal „Tautinių mažumų reprezentavimo koncepciją“, kurią Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės iniciatyva parengė prof. dr. Šarūnas Liekis, dr. Algimantas Kasparavičius, prof. dr. Antanas Kulakauskas, prof. Saulius Sužiedėlis, dr. Aurimas Švedas, dr. Hektoras Vitkus.

sklaidą, kiekvienais metais finansuoja tautinių mažumų NVO projektus. Finansavimas skiriamas tautinių mažumų bendruomenių švenčių, reikšmingų istorinių datų ir įvykių minėjimo renginiams, pilietiškumo skatinimo projektams, laidoms ir programoms apie įvairių tautybių bendruomenes, tautinių mažumų istoriją, kultūrą ir tradicijas, tautinių mažumų kultūriniams-pažintiniams renginiams, festivaliams, leidybai, mokslinėms konferencijoms ir pan.[2]. Tautinių mažumų NVO galėtų labiau išnaudoti kitų finansavimo šaltinių, pavyzdžiui, Kultūros rėmimo fondo lėšomis finansuojamos programos „Tolygi kultūrinė raida“ finansavimo galimybes savo unikalioms tradicijoms puoselėti ir kultūrinei veiklai pristatyti[3].

Tautinių mažumų NVO projektai ir tautinėms mažumoms priklausantys kultūros ir meno kūrėjai teisės aktų nustatyta tvarka gali lygiomis teisėmis dalyvauti konkursuose Kultūros rėmimo fondo lėšoms gauti. Pripažįstant visų šalies piliečių lygiavertiškumo principą į teisę į kultūrą, Lietuvos kultūros tarybos kolegialaus valdymo organo – Tarybos narių susirinkimo – sudėtyje yra tautinių mažumų atstovas.

13. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija siekia, kad visi Lietuvos Respublikos gyventojai, nepriklausomai nuo jų tautybės, religijos ar socialinio statuso, turėtų galimybę dalyvauti kultūrinėje veikloje (tarp jų valstybinėse šventėse Lietuvos valstybės atkūrimo (vasario 16 d.), Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienos (kovo 11 d.), Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos (liepos 6 d.), atmintinų dienų minėjimuose. Stiprinant piliečių pagarbą valstybei, jos istorijai, Kultūros ministerija koordinuoja ir vykdo Lietuvai reikšmingų istorinių datų ir nusipelniusių asmenybių jubiliejų minėjimus: 2017 m. Lietuvoje paminėtos T. Kosciuškos 200-osios mirties metinės, 2015 m. – M. K. Oginskio 250-osios gimimo metinės, 2011 m. – Č. Milošo 100-osios gimimo metinės; 2020 m. Lietuva minės Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos metus.

Siekiant aktualizuoti Lietuvos tautinių mažumų istoriją, organizuojami Lietuvos žydų genocido aukų atminimo renginiai Paneriuose. 2019 m. birželio 27 d. Lietuvos Respublikos Seimas papildė atmintinų dienų sąrašą, į jį įtraukdamas Romų genocido atminimo dieną (rugpjūčio 2 d.); tikimasi, kad tai paskatins visuomenę atkreipti dėmesį į skaudžius Lietuvos istorijos faktus, prisidės prie romų kultūros atvirumo, tarpkultūrinio dialogo bei stereotipų mažinimo.

14. Lietuvos unikalus kultūrinis ir tautinis daugiasluoksniškumas yra mūsų tautos išskirtinis bruožas, kurį siekta parodyti pasauliui, minint Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį 2018 metais. Į didžiausią minėjimo renginį – Dainų šventę „Vardan tos...“ – gausiai įsitraukė vietos bendruomenės, Lietuvoje gyvenančios tautinės mažumos, pasaulio lietuviai. Šventės programose dalyvavo 17 Lietuvos tautinių mažumų kolektyvų, kurie repertuaro kūrinius atliko lietuvių kalba. Folkloro dienoje „Didžių žmonių žemė“ muzikavo, šoko ir dainavo 360 folkloro ansamblių, tarp kurių buvo ir tautinių mažumų folkloro kolektyvų. Pirmą kartą nepriklausomos Lietuvos istorijoje Vilniaus rotušės aikštėje vyko specialiai pasaulio lietuviams ir Lietuvoje gyvenančioms tautinėms mažumoms skirtas renginys „Šimtas Lietuvos veidų – sujunkime Lietuvą“. Renginio metu veikė paviljonų miestelis, kuriame prisistatė 30 lietuvių bendruomenių iš skirtingų pasaulio šalių ir daugiau kaip 25 Lietuvos tautinės mažumos.

15. Siekiant stiprinti visuomenės sąmoningumą, bendruomeniškumą ir pilietiškumą, svarbu plėtoti vaikų ir jaunimo, taip pat ir suaugusiųjų kompetencijų ugdymą. Šiuolaikinės žinių visuomenės kontekste muziejai, bibliotekos, kaip išskirtinės mokymo ir mokymosi vietos, užima ypatingą vietą, nes jų vykdoma edukacinė veikla prisideda prie kiekvienos tautos tapatumo formavimo, kultūros savitumo suvokimo ir istorinės atminties įprasminimo.

---

[2] Tautinių mažumų departamentas, įgyvendindamas Tautinių mažumų integracijos į Lietuvos visuomenę, išsaugant jų tapatybę, programą, 2018 metų pabaigoje skelbė projektų konkursus keturiose kryptyse: Tautinių mažumų kultūros sklaidos; Tautinių mažumų kultūros sklaidos ir kultūrinio bendradarbiavimo Pietryčių Lietuvoje; Tautinių mažumų vaikų ir jaunimo neformalaus ugdymo; Tautinių mažumų kultūros sklaidos visuomenės informavimo priemonėse. Tautinių mažumų departamentas skiria dalinį finansavimą Tautinių mažumų kultūros ir integracijos centrų projektams. Išsamesnė informacija https://www.tmde.lt.

[3] Lietuvos kultūros tarybos duomenimis, 2019 m. buvo finansuoti 6 tautinių mažumų ir tautines mažumas įtraukiančių organizacijų projektai, jiems įgyvendinti skirta 90 tūkst. eurų suma. Išsamesnė informacija https://www.ltkt.lt.

15.1. Muziejų srityje šiuo metu itin didelis dėmesys yra skiriamas žydų kultūros paveldo ir istorijos įamžinimui. 2017 m. lapkričio mėn. atidarytas naujas Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus padalinys – Samuelio Bako muziejus, kuriame eksponuojama keliasdešimt pasaulinio garso dailininko Samuelio Bako tapybos darbų. Trakų istorijos muziejaus padalinio S. Šapšalo karaimų tautos muziejaus ekspozicijoje visuomenė supažindinama su karaimų tautos istorija, buitimi bei papročiais. Kitų tautinių mažumų (lenkų, rusų, baltarusių, ukrainiečių ir kt.) istorija muziejų nuolatinėse ekspozicijose, rengiamose parodose ar vykdomose edukacinėse programose yra reprezentuojama integruotai, kiek tai susiję su konkretaus muziejaus veiklos pagrindiniais tikslais ir rinkinių profiliu.

15.2. Atsižvelgiant į tai, kad iki šiol Lietuvoje nebuvo atlikta išsami tautinių mažumų istorijos reprezentavimo muziejuose analizė, šiuo metu sunku tiksliai įvertinti, kokios tautinės mažumos yra nereprezentuojamos, o kurių reprezentacija muziejuose yra fragmentiška ir nenuosekli. Pažymėtina, kad muziejai planuodami, kurdami ir įrengdami nuolatines ekspozicijas, organizuodami parodas bei planuodami edukacines programas galėtų labiau bendradarbiauti su tautinių mažumų NVO, siekiant tinkamai reprezentuoti visų tautinių mažumų istoriją ir jų indėlį į Lietuvos tapatybės formavimą(-si).

15.3. Bibliotekos, ypač regionuose, yra tapusios ne tik kultūros židiniais, bet ir bendruomenių gyvenimo centrais su didele paslaugų įvairove ir laisvalaikio praleidimo galimybėmis: bibliotekos bendradarbiauja su tautinių mažumų NVO, įgyvendinant bendrus kultūrinius, edukacinius renginius, projektus ir kitas veiklas. Organizuojamos kilnojamos tautinių mažumų popietės, knygų pristatymai, konferencijos, vykdoma kraštotyrinė veikla. Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje veikia Judaikos tyrimo centras, siekiama užtikrinti žydų dokumentinio paveldo tyrimų plėtrą, edukacinių-informacinių projektų organizavimą ir įgyvendinimą bei išsamios informacijos apie jų rezultatus sklaidą.

15.4. Vertinant bibliotekų veiklų įvairovę, atkreiptinas dėmesys į tai, kad jos vykdomos labai fragmentiškai ir dažniausia finansuojamos projektinėmis lėšomis, todėl būtina ne tik aiškiai apibrėžti bibliotekų misiją reprezentuojant tautinių mažumų istoriją Lietuvoje ir užtikrinti nuoseklų finansavimą, bet ir vykdyti šių iniciatyvų rezultatų, poveikio bei tenkinamų reikmių vertinimą.

16. Vaikų ir jaunimo kultūrinė edukacija ženkliai prisideda prie visuomenės sąmoningumo ugdymo tautinių mažumų atžvilgiu. Tokios priemonės kaip Kultūros pasas, kurias Kultūros ministerija kartu su Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija įgyvendina nuo 2018 metų, siekia ugdyti mokinių savarankiško kultūros pažinimo ir patyrimo įpročius, skatina kultūrinį mokinių sąmoningumą užtikrinant kokybiškų kultūros ir meno paslaugų prieinamumą visiems Lietuvos mokiniams. Siekiant šalies visuomenę supažindinti su Lietuvos tautinių mažumų istorija, unikaliu tautinių mažumų kultūros paveldu ir tradicijomis, skatintinas tautinių mažumų NVO, kultūros įstaigų įsitraukimas į Kultūros paso įgyvendinimą, organizuojamą vadovaujantis atvirumo principu. Šis principas užtikrina, kad dalyvavimas Kultūros pase yra atviras visoms šalies kultūros ir meno įstaigoms, kūrėjams ir menininkams, galintiems suteikti kokybiškas kultūros ir meno paslaugas, atitinkančias nustatytus kriterijus, nepriklausomai nuo jų teisinio statuso, atstovaujamos meno srities, rezidavimo vietos ar pan.

17. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija 2017–2018 metais vykdė projektus „Pažink valstybę“. Projektų tikslas buvo supažindinti mokinius su įvairiomis vietos ir centrinės valdžios veiklos sritimis, aptarti aktualiausias socialines, politines, ekonomines ir kultūrinio gyvenimo problemas ir prisidėti prie jų sprendimo. Projektuose dalyvavo dalis mokyklų, kuriose ugdymas vyksta tautinių mažumų kalba. Jų mokiniai domėjosi ir savo vietos bendruomenės kutūriniu gyvenimu, paveldu, jo išsaugojimo galimybėmis.

18. Mokyklų, kuriose ugdymas vyksta valstybine ir (ar) tautinių mažumų mokomąja kalba, tautinių mažumų kultūros centrų ir valstybės institucijų bendradarbiavimo projektai yra svarbūs, siekiant ugdyti įgūdžius, reikalingus bendradarbiavimui tarpkultūrinėje erdvėje, ir skatinti vaikų bei jaunimo domėjimąsi Lietuvos tautų kultūriniu palikimu. Pavyzdžiui, Tautinių mažumų departamento iniciatyva vykdomas projektas „Mes – kartu“, kuris įgyvendinamas Vilniaus, Trakų, Šalčininkų ir Švenčionių rajonuose, Vilniaus mieste, Visagine ir Klaipėdoje. Projekto tikslas –

skatinti bendradarbiavimą tarp skirtingų kultūrų mokyklų moksleivių ir stiprinti tautinių mažumų integraciją. Projekto įgyvendinimo metu rengiamos moksleivių stovyklos, diskusijos, ekskursijos po Lietuvą su pažintine ir edukacine programa. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija inicijuoja ir finansuoja edukacinį projektą „Kultūrų ratas“, kurį vykdo kartu su Tautinių mažumų departamentu, VšĮ Romų visuomenės centru, Visagino kultūros centru. Projektas supažindina mokinius su tautų, gyvenančių Lietuvoje, savitumu, tradicijomis, kultūrų įvairove.

19. Lietuvoje tautinės mažumos turi teisę steigti neformalaus švietimo įstaigas (sekmadienines tautinių mažumų mokyklas). Lietuvoje yra apie 40 tautinių mažumų neformalaus švietimo įstaigų (armėnų, ukrainiečių, baltarusių, lenkų, armėnų, žydų, rusų ir kitų tautinių mažumų), kuriose mokosi apie 1000 įvairaus amžiaus vaikų ir jaunimo, kurie turi galimybę išsaugoti ir puoselėti savo etnolingvistinį gyvybingumą, tradicijas, tautinį identitetą. Tautinių mažumų neformalaus švietimo įstaigos potencialas galėtų būti labiau išnaudotas, siekiant supažindinti Lietuvos visuomenę su tautinių mažumų istorija, unikaliomis tradicijomis ir kultūros paveldu.

20. Lietuvoje bendrojo ugdymo mokyklose istorijos mokoma integruotai ir laikantis chronologinio nuoseklumo principo. Klausimai, susiję su tautinių mažumų kultūra, jų istorija įtraukti į mokymosi procesą (bendrąsias ugdymo programas, istorijos vadovėlius) ir į istorijos valstybinio brandos egzamino programą, tačiau tautinėms mažumoms mokykliniame istorijos mokymo kurse skirtas vis dar nepakankamas dėmesys (pvz., XIII–XV a. LDK: karaimų ir totorių vaidmuo visuomenės gyvenime nuo Vytauto Didžiojo laikų vadovėliuose pateikiamas fragmentiškai, menkai atspindėtas škotų ir vokiečių mažumų išskirtinis vaidmuo LDK miestų amatuose ir prekyboje, vengrų, vokiečių ir kitų tautinių mažumų vaidmuo LDK dvaruose, trūksta informacijos apie nekrikščioniškų tautinių mažumų kultūras ir religijas, romų genocidą ir kt.). Holokaustas yra sudėtinė temos „Antrasis pasaulinis karas“ dalis.

21. Tyrimai rodo, kad dalis bendrojo ugdymo mokyklų istorijos mokytojų tautinių mažumų temą traktuoja nepakankamai išsamiai, tautines mažumas ir jų egzistavimą etninėse lietuvių žemėse suvokia kaip Lietuvos istoriją papildantį faktą[4].

22. Skirtingų šių dienų istorijos vadovėlių analizė parodė, kad galimybė įvairiapusiškai atskleisti tautinių mažumų istoriją ir paveldą Lietuvoje istorijos vadovėliuose egzistuoja, tačiau, dėl susiformavusio standartinio istorijos pasakojimo būdo ir poreikio orientuotis į valstybinių egzaminų programą, ja retai pasinaudojama[5].

23. Svarbu kelti švietimo ir kultūros įstaigose dirbančių specialistų tarpkultūrinės kompetencijos žinias. Nepaisant to, kad vykdomi pavieniai mokymai apie tautinių mažumų kultūrą ir istoriją, pedagogams, muziejų, bibliotekų, kultūros centrų darbuotojams trūksta žinių ir profesinių kompetencijų tautinių mažumų istorijos ir kultūros pristatymui. Atminties institucijos, kurios įgyvendina projektus, skirtus tautinių mažumų kultūros ir istorijos įprasminimui, organizuoja teminius renginius ir rengia specializuotas edukacines programas ar vykdo kitas veiklas, susijusias su tautinių mažumų kultūros ir istorijos sklaida, sudaro galimybę dalintis patirtimi bei gerąja praktika su kitomis kultūros srities organizacijomis.

24. Lietuvoje būna atvejų, kai tautinės mažumos susiduria su diskriminacija ir netolerancija. Viešojoje erdvėje pasitaiko tautinės nesantaikos kurstymo, dikriminacijos apraiškų, išankstinių nusistatymų ir neigiamos stereotipinės nuomonės apie tautines mažumas atvejų. Tai įrodo atlikti tyrimai ir apklausos.

24.1. 2015 m. Kultūros ministerijos iniciatyva buvo atliktas Lietuvoje gyvenančių tautinėms mažumoms priklausančių asmenų padėties tyrimas[6]. Tyrimo duomenimis[7], penktadalis (23 proc.)

---

[4] Akvilė Naudžiūnienė, „Tautinės mažumos Lietuvos istorijos mokykliniame naratyve 1918–2018 m.“, Daktaro disertacija: humanitariniai mokslai, istorija ir archeologija H 005, Vilniaus universitetas, Lietuvos istorijos institutas: Vilnius, 2019, p. 219.

[5] *Ten pat*, p. 218.

[6] http://tmde.lrv.lt/lt/teisine-informacija/tyrimai-ir-analizes

[7] Tautinėms mažumoms priklausančių asmenų apklausa vyko 2015 m. lapkričio 2–21 d. Viso apklausta 600 respondentų (286 lenkai, 206 rusai, 43 baltarusiai, 35 ukrainiečiai, 8 žydai, 6 latviai, 3 totoriai, 3 armėnai, 2 karaimai ir

respondentų atsakė, kad diskriminacija dėl tautybės yra labai paplitusi / gana paplitusi. Tautinių mažumų apklausos duomenys rodo, kad tautinėms mažumoms priklausantys asmenys gali skirtingai suvokti, atpažinti ir reaguoti į diskriminaciją.

24.2. Europos Komisijos užsakymu Eurobarometras 2015 m. atliko tyrimą „Diskriminacija ES 2015 metais“[8]. Vienas iš tyrimo objektų – diskriminacija dėl etninės kilmės. Į klausimą apie diskriminacijos etniniu pagrindu paplitimą Lietuvoje 29 proc. respondentų atsakė, kad tai yra paplitęs reiškinys, o 53 proc. – kad retai paplitęs reiškinys. Klausiant apie galimą diskriminaciją įsidarbinant Lietuvoje, buvo atsakoma, kad odos spalva ar etninė kilmė 20 proc. apklaustųjų atrodė kaip galima kliūtis įsidarbinti.

24.3. 2019 m. Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų instituto užsakymu buvo atlikta visuomenės nuostatų apklausa[9]. Su romais kaimynystėje nenorėtų gyventi 63 proc., dirbti vienoje darbovietėje – 39 proc., išnuomoti būsto – 65 proc. respondentų. Apklausa atskleidė, kad dauguma apklaustų Lietuvos gyventojų labai gerai vertina šalyje galiojantį įstatymą prieš etninę ir rasinę diskriminaciją darbo vietoje. Respondentai taip pat buvo linkę pritarti įvairioms kultūrinę įvairovę skatinančioms ir diskriminaciją mažinančioms priemonėms darbo vietoje. Tyrimo dalyviai paklausti, kokie išvardinti kriterijai turėtų didžiausią neigiamą įtaką darbdavio sprendimui nepasirinkti vieno iš dviejų kandidatų, dažniausiai įvardino amžių (vyresnis nei 55 metai) (31 proc. respondentų). Kalbėjimo manierą, akcentą kaip kriterijų įvardijo 9 proc. apklaustųjų, odos spalvą ar etninę kilmę – 5,5 proc., o religinių pažiūrų saviraišką – 4 proc. Šie rezultatai rodo, kad diskriminuojančių pažiūrų tolerancija šalyje mažėja, tačiau tam tikrų gyventojų grupių diskriminacija išlieka dažna.

25. Lietuvoje gyvenantys tautinių mažumų atstovai patiria informacinę atskirtį. Stebima nedidelė alternatyvių informacijos šaltinių pasiūla Lietuvoje gyvenančių didesniųjų tautinių mažumų kalbomis, todėl tam tikrais aktualiais visuomenės gyvenimo klausimais formuojasi informacinė atskirtis, ypač tautinių mažumų kalbomis kalbančioje Lietuvos auditorijos dalyje[10]. Rytų Europos studijų centro atliktas tyrimas parodė, kad didesnė dalis tautinių mažumų atstovų pirminiu naujienų šaltiniu naudoja ne lietuviškus TV kanalus[11]. Todėl svarbu rengti tautinių mažumų kalbomis televizijos ir radijo kultūrines programas, kurios didintų lietuviškų kanalų populiarumą.

26. Lietuvoje skiriamas finansavimas tautinių mažumų visuomenės informavimo priemonėms. Gerinant tautinių mažumų informacinę erdvę, svarbu stiprinti tautinių mažumų visuomenės informavimo priemones Lietuvoje, sudarant sąlygas žurnalistams, redaktoriams kelti savo profesinę kvalifikaciją, dalyvauti mokymuose, seminaruose, įgyvendinti informacinio raštingumo ir atsparumo propagandai iniciatyvas. Skatintinas bendradarbiavimas tarp regioninių, vietos visuomenės informavimo priemonių ir nacionalinio transliuotojo, kuris užtikrintų kokybiškesnį vietos visuomenės informavimo priemonių turinį ir sudarytų sąlygas į nacionalinį eterį pateikti daugiau tautinėms mažumoms svarbių temų[12].

27. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija transliuoja atskiras programas rusų, lenkų, ukrainiečių ir baltarusių kalbomis, o lietuvių kalba transliuojamos laidos žydų tautinei mažumai bei kitoms tautinėms mažumoms. LRT radijas per 2014–2019 m. transliavo apytikriai vienodą valandų skaičių tautinių mažumų kalbomis (~520 val. per metus), o LRT televizija nuo 2014 m. ženkliai didino laidų, transliuojamų tautinių mažumų kalbomis, skaičių. LRT PLIUS transliuoja laidą „Kultūrų kryžkelė“. Laida „Vilniaus albumas“ transliuojama lenkų kalba su lietuviškais subtitrais;

---

kitų tautybių po vieną). Tyrimas vyko penkiose apklausos vietovėse – Vilniaus mieste (334 respondentai), Vilniaus rajone (111 respondentas), Klaipėdos mieste (72 respondentai), Šalčininkų rajone (52 respondentai) ir Visagine (31 respondentas).

[8] https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/search/437/surveyKy/2077

[9] http://www.ces.lt/veikla-2/ziniasklaidos-stebesena/visuomenes-nuomones-apklausos/

[10] Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2019 m. vasario 19 d. įsakymas Nr. ĮV-19 „Dėl Visuomenės informavimo politikos strateginių krypčių 2019–2022 metams patvirtinimo“ https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/f6b7dbd2348511e98893d5af47354b00?positionInSearchResults=6&searchModelUUID=537381d657-ff3738-4d71-9bdb-ba57ea4459d4.

[11] http://tmde.lrv.lt/uploads/tmde/documents/files/Tautines%20mazumos%20Lietuvoje_papildyta%20studija.pdf

[12] http://tmde.lrv.lt/uploads/tmde/documents/files/Tautines%20mazumos%20Lietuvoje_papildyta%20studija.pdf

laidos „Kultūrų kryžkelė. Vilniaus sąsiuvinis“ – baltarusių kalba su lietuviškais subtitrais; „Kultūrų kryžkelė. Trembita“ – ukrainiečių kalba su lietuviškais subtitrais; „Kultūrų kryžkelė. Menora“ – žydų laida lietuviškai su lietuviškais titrais; „Kultūrų kryžkelė. Rusų gatvė“ – rusų kalba su lietuviškais subtitrais. Lietuvoje veikia internetinės visuomenės informavimo priemonės rusų kalba: **ru.delfi.lt – DELFI; www.nedelia.lt – „Ekspress nedelia“; www.obzor.lt – „Obzor“, www.kurier.lt – „Litovskij kurjer“, news.tts.lt – „Visagino naujienos“;** internetinės visuomenės informavimo priemonės **lenkų kalba:** www.zw.lt**;** www.l24.lt**;** www.wilnoteka.lt**;** www.pogon.lt**;** www.kurierwilenski.lt**;** www.magwil.lt**;** www.tygodnik.lt**. Šalyje leidžiami laikraščiai, žurnalai rusų, lenkų, anglų ir kitomis kalbomis**[13]**.** Informacinis leidinys „Tautinių bendrijų naujienos“, leidžiamas Tautinių mažumų departamento iniciatyva, kuriame pateikiama informacija apie renginius, susijusius su tautinių mažumų NVO kultūros sklaida, papročiais, tradicijomis, kita Lietuvos tautinėms mažumoms aktualia informacija.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad nuo 1998 iki 2009 metų vieną kartą per savaitę Lietuvos nacionalinės televizijos (LRT) eteryje buvo transliuojama laida „Labas“. Tai buvo unikali, švietėjiška laida, suteikianti Lietuvoje gyvenantiems tautinių mažumų atstovams galimybę skleisti informaciją apie save, vykdomą visuomeninę veiklą, kultūrą, tradicijas. 2009 metais sumažėjus finansavimui, Lietuvos nacionalinės televizijos eteryje laidos „Labas“ nebeliko. Karaimų, totorių, armėnų, vokiečių, azerbaidžaniečių, estų, latvių, moldavų, rumunų, uzbekų ir kitų negausių tautinių mažumų atstovai neteko laidos, skirtos jų kultūriniam tapatumui pristatyti ir problematikai nagrinėti, o Lietuvos visuomenės auditorija liko be informacijos apie tai, kaip šios mažumos gyvena bei integruojasi Lietuvoje. Todėl būtina rasti galimybių atnaujinti laidą „Labas“ ar sukurti panašaus turinio laidą ir ją transliuoti Lietuvos nacionalinės televizijos (LRT) eteryje.

28. Kultūros ministerija, siekdama formuoti ir koordinuoti aiškiais valstybės prioritetais grįstą visuomenės informavimo politiką bei identifikuoti problemas ir potencialias grėsmes, patvirtino Visuomenės informavimo politikos strateginės kryptis 2019–2022 metams, kurių tikslas – skatinti kokybiškos, analitinės, patikimos, profesinius standartus atitinkančios viešosios informacijos sklaidą ir prieinamumą nepriklausomai nuo informacijos perdavimo būdų ir priemonių, atliepiant gyventojų kultūrinius, socialinius, ekonominius, vertybinius ir kitus poreikius, mažinant socialiai pažeidžiamiausių visuomenės grupių ir tautinių mažumų informacinę atskirtį[14]. Jose numatytos veiklos, skirtos remti ir (ar) įgyvendinti visuomenės atsparumo, kritinio mąstymo, medijų ir informacinio raštingumo iniciatyvas.

29. Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba (toliau – Tarnyba) nustato, ar visuomenės informavimo priemonėse paskelbta viešoji informacija skatina nesantaiką dėl amžiaus, lyties, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, negalios, tikėjimo, įsitikinimų, pažiūrų ar religijos. Tarnyba prisiėmė atsakomybę ir yra vienintelė institucija Lietuvoje paskyrusi savo atstovą nacionaliniu kontaktiniu asmeniu, kuris operatyviai teikia pranešimus dėl žalingo interneto turinio iš *Facebook, Microsoft, Twitter* ir *Youtube* pašalinimo. **Nuo 2016 m. gegužės mėn. Tarnybos atstovui tapus kontaktiniu asmeniu su informacinių technologijų bendrovėmis,** Tarnyba vykdo aktyvią veiklą kovojant su nesantaikos kalba socialinių medijų erdvėje. Taip sudaroma galimybė užtikrinti pažeidžiamiausių socialinių grupių teisių apsaugą visuomenės informavimo priemonėse, nes nesantaikos turinys gali būti pašalinamas iš viešosios erdvės. Pažymėtina, kad Tarnybos trejų metų patirtis šioje srityje rodo, jog pranešimai apie pastebėtą nesantaikos kalbą dažniausiai yra susiję su nesantaikos kurstymu tautybės pagrindu.

30. Tautinių mažumų istorijos, kultūros, tradicijų, papročių pažinimas regionuose yra skirtingas. Yra savivaldybių, kur dėka aktyvių tautinių mažumų NVO narių vykdomos įvairios tautinių mažumų istorijos pažinimo ir tautinio tapatumo išsaugojimui skirtos veiklos, savivaldybių administracijos pagal galimybes skiria finansavimą projektams, supažindinantiems su tautinių

[13] Išsamesnė informacija https://www.stat.gov.lt
[14] Žr. Išnašą[10].

mažumų kultūra, istorija ir papročiais. Tačiau duomenys taip pat rodo, kad dalis savivaldybių nevykdo ar neskiria jokio finansavimo šioms veikloms, motyvuodamos tuo, kad nėra poreikio ar nėra pateiktų paraiškų finansuoti tautinių mažumų kultūrinio ir istorinio pažinimo veiklas. Todėl svarbu stiprinti bendruomeniškumą, įgalinti vietos bendruomenes, savivaldą, tautinių mažumų ir kitas NVO, kultūros įstaigas aktyviau įsitraukti į Lietuvos švietimo, kultūros ir informacinę erdvę, siekiant pristatyti tautinių mažumų istoriją ir kultūrą vietiniu, regioniniu ir nacionaliniu lygiais.

31. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, Lietuvoje tik keliose savivaldybėse veikia tautų kultūros centrai, kurie atsakingi už ilgalaikių priemonių, skirtų tautinių mažumų jaunimui, vykdymą, kitose savivaldybėse lyderystės šioje srityje imasi švietimo įstaigos, socialinių paslaugų centrai, atvirieji jaunimo centrai, NVO, kurios organizuoja tarptautinius festivalius, įvairius projektus, veiklas, kurių metu vyksta kitų tautų kultūrų ir kalbų pažinimas. Tačiau konstatuotina, kad dalis savivaldybių priemonių darbui su tautinių mažumų jaunimu nevykdo.

32. Valstybinės kalbos mokymas yra svarbus Lietuvos tautinių mažumų integracijos į visuomenę veiksnys. Lietuvoje sudaromos galimybės tautinėms mažumoms priklausantiems asmenims mokytis valstybinės kalbos. Nuo 2005 m. Vilniuje dirba VšĮ Tautinių bendrijų namų Valstybinės lietuvių kalbos mokymo centras, kuriame vyksta valstybinės kalbos mokymo, mokėjimo įgūdžių įtvirtinimo bei tobulinimo kursai, konsultacijos, kaupiama mokomoji literatūra. Kasmet lietuvių kalbos mokosi per 100 klausytojų. Kursų klausytojų grupės formuojamos pagal Bendrųjų Europos kalbų metmenų mokėjimo lygių sistemą. Baigę valstybinės kalbos mokymo kursus, klausytojai laiko egzaminus pagal I–III valstybinės kalbos mokėjimo kategorijas. Pažymėtina, kad, siekiant padėti kursų klausytojams visaverčiai integruotis į mūsų šalies visuoemnę, mokymosi procese klausytojai supažindinami su Lietuvos istorija, papročiais, tradicijomis. Tautinių mažumų departamentas drauge su kitomis institucijomis organizuoja valstybinės kalbos kursus Klaipėdoje ir Visagine, planuoja juos rengti Šalčininkuose.

33. Lietuvoje iki šiol nėra sistemingų ir koordinuotų tarpinstitucinio bendradarbiavimo veiksmų, skirtų reprezentuoti tautinių mažumų istoriją Lietuvoje, į šį procesą įtraukiant kultūros ir meno, švietimo įstaigas ir organizacijas, tautinių mažumų NVO ir kitas žmogaus teisių srityje veikiančias organizacijas.

III SKYRIUS
TAUTINIŲ MAŽUMŲ ISTORIJOS LIETUVOJE REPREZENTAVIMO PRINCIPAI, TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

34. Tautinių mažumų istorija Lietuvoje reprezentuojama vadovaujantis šiais principais:

34.1. Įtraukties: skatinama, kad tautinių mažumų atstovai, valstybinės, savivaldos, kultūros ir meno, švietimo ir mokslo, NVO ir institucijos, įstaigos ir organizacijos, visuomenė aktyviau įsitrauktų į tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimo priemonių kūrimą ir įgyvendinimą;

34.2. Lygiavertiškumo ir pagarbos visoms kultūroms: pripažįstamas ir gerbiamas reikšmingas Lietuvos tautinių mažumų indėlis į Lietuvos daugiakultūrės valstybės istorinę raidą;

34.3. Objektyvumo: tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimas grindžiamas moksliniais tyrimais, apklausomis, konsultacijomis su tautinių mažumų atstovais ir su akademine visuomene.

34.4. Atvirumo: skatinamos iniciatyvos ir veiklos, kurios plėtoja atvirumą įvairių kultūrų pažinimui.

34.5. Darnaus vystymosi: tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimas prisideda prie darnios pilietinės valstybės kūrimo ir taikaus visų visuomenės narių sugyvenimo įvairiatautėje aplinkoje.

35. Tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimo **tikslas** – pristatyti visuomenei Lietuvos tautinių mažumų istoriją kaip kultūriškai, konfesiškai ir kalbiškai svarbią ir aktualią integralios, dinamiškos Lietuvos tapatybės dalį.

36. Tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimo **uždaviniai ir jų įgyvendinimo kryptys**:

36.1. **skatinti visuomenę kurti ir dalyvauti, pristatant Lietuvos tautinių mažumų istoriją, kultūrą, kalbą ir tradicijas;**

36.1.1. inicijuoti ir remti neformaliojo švietimo (vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų) veiklas, skirtas tautinių mažumų istorijos, kultūros paveldo pažinimui;

36.1.2. kurti priemones, siekiant įtraukti tautinių mažumų jaunus žmones į darbo su jaunimu ir jaunimo organizacijų veiklas;

36.1.3. skatinti ir remti tautinių mažumų NVO pastangas aktyviau pristatyti Lietuvos ir, prisidedant prie kultūrinės diplomatijos tikslų įgyvendinimo, užsienio visuomenei tautinių mažumų Lietuvoje istoriją, kultūrą, kalbą, tradicijas per edukacines ir kūrybines veiklas;

36.1.4. ugdyti tautinių mažumų NVO lyderystę;

36.2. stiprinti kultūrų raiškos įvairovę visais (nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu) lygiais;

36.2.1. sudaryti sąlygas Lietuvos visuomenei kultūros įstaigose (bibliotekose, galerijose, kultūros centruose, muziejuose, teatruose ir kt.) pažinti tautinių mažumų istoriją ir paveldą;

36.2.2. atnaujinant istorijos ir pilietiškumo pagrindų bendrąsias ugdymo programas, stiprinant Lietuvos visuomenės tautinės ir religinės įvairovės reprezentavimą, ugdant pilietiškumą;

36.2.3. užtikrinti, kad ugdymo įstaigos sudarytų galimybes pažinti Lietuvos tautinių mažumų istoriją, kultūrą kalbą ir tradicijas;

36.3. formuoti pilietiškai atsakingos ir atviros kitoms kultūroms visuomenės kritinį mąstymą;

36.3.1. stiprinti visuomenės informavimo priemonių atstovų, švietimo ir kultūros įstaigų darbuotojų kompetenciją tautinių mažumų Lietuvoje klausimais, kovoje su diskriminavimo apraiškomis, didinti jų informacinį raštingumą ir atsparumą propagandai;

36.3.2. palengvinti tautinių mažumų integraciją į šalies visuomenę, sudarant sąlygas tautinėms mažumoms mokytis lietuvių kalbos;

36.3.3. užtikrinti informacijos apie tautines mažumas prieinamumą visuomenei, skatinant leidybą ir naujus visuomenės informavimo būdus, įgyvendinant kitus komunikacinius projektus, nagrinėjančius tautinių mažumų tematiką;

36.4. **stiprinti ir plėtoti tarpinstitucinį ir valstybinio bei nevyriausybinio sektorių bendradarbiavimą;**

36.4.1. stiprinti valstybės ir savivaldybių įstaigų ir institucijų, vietos bendruomenių ir NVO bendradarbiavimą, sprendžiant tautinių mažumų Lietuvoje istorijos reprezentavimo klausimus;

36.4.2. aktyviau įveiklinti tautinių mažumų istorinį paveldą;

36.4.3. pristatant tautinių mažumų istoriją ir kultūros paveldą, plėtoti bendradarbiavimą tarp ugdymo įstaigų, kuriose ugdymas vyksta valstybine ir (ar) tautinių mažumų mokomąja kalba;

36.4.4. inicijuoti ir vykdyti mokslinius tyrimus (analizes), susijusius(-ias) su tautinių mažumų istorijos reprezentavimu.

IV SKYRIUS
BAIGAMOSIOS NUOSTATOS

37. Šioje Koncepcijoje išdėstytas nuostatas siūloma įtraukti į valstybės rengiamų kultūros, švietimo, jaunimo reikalų, ekonomikos ir inovacijų bei kitų susijusių sričių naujų strateginių dokumentų nuostatas.

38. Laukiami Koncepcijos rezultatai:

38.1. išaugs Lietuvos ir užsienio visuomenės domėjimasis Lietuvos tautinių mažumų istorija, kultūra, kalbomis ir tradicijomis; sustiprės Lietuvos piliečių kultūrinė tapatybė;

38.2. padidės tautinių mažumų NVO, kultūros ir švietimo įstaigų įsitraukimas į visuomenės ugdymą apie tautinių mažumų istoriją;

38.3. mažės diskriminacija ir tautinės nesantaikos kurstymas, išaugs visuomenės palankumas ir pozityvus požiūris į tautines mažumas;

38.4. sustiprės visuomenės kritinis mąstymas;

38.5. sustiprės tarpinstitucinis ir valstybinio bei nevyriausybinio sektorių bendradarbiavimas.

39. Patvirtinus Koncepciją, bus rengiamas ir Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu tvirtinamas Tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimo veiksmų plano projektas.

40. Koncepcijos įgyvendinimą užtikrina Tautinių mažumų departamentas, jos įgyvendinimą koordinuoja ir kontroliuoja Kultūros ministerija.

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Įsakymas
Nr. ĮV-810, 2019-12-09, paskelbta TAR 2019-12-09, i. k. 2019-19814
Dėl kultūros ministro 2019 m. rugsėjo 26 d. įsakymo Nr. ĮV-610 „Dėl Tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimo koncepcijos tvirtinimo“ pakeitimo